

Historia kalendarza

Wstęp

Pomysł mierzenia czasu powstał najprawdopodobniej tak dawno jak ludzkość. Od samego początku cywilizacji ludzie zauważali naturalne cykle przyrody, takie jak zmieniające się pory roku czy fazy Księżyca i dążyli do zorganizowania swojego czasu opierając się na nich. Nawet w społeczeństwach rolniczych, w których terminy wysiewu i żniw były ściśle powiązane z porami roku, ważny był wspólny i zrozumiały dla wszystkich system mierzenia czasu pozwalający na zaplanowanie wszystkich terminów pracy. Pierwsze kalendarze miały więc dość szerokie zastosowanie praktyczne.

W wyniku obserwacji cykli przyrody kalendarze tworzone w różnych kulturach i cywilizacjach to:

- **kalendary słoneczne (solarne)**

związane z obiegiem Ziemi wokół Słońca i zmieniającymi się porami roku

- **kalendary księżycowe (lunarne)**

oparte na czterech fazach cyklu Księżyca (I kwadra, pełnia, III kwadra, nów)

Kalendarze w Starożytności również oparte były na tych dwóch systemach, ale nie były ze sobą spójne. Kalendarz słoneczny, który był używany przede wszystkim przez ludność rolniczą, miał 365 dni. Natomiast kalendarz księżycowy używali kapłani i ze względu na długość miesiąca kalendarzowego liczył tylko 354 dni.

W dalszej części lekcji poznasz kilka podstawowych rodzajów kalendarzy tworzonych przez ludzkość od czasów Starożytności.

Kalendarz babiloński

Jest to najstarszy znany kalendarz, stworzony w Babilonii w czasach Hammurabiego, czyli jeszcze na kilka tysięcy lat przed naszą erą.

Początkowo kalendarz babiloński był oparty na obserwacjach Księżyca, później również na obserwacjach Słońca.

Rok wg tego kalendarza miał 12 miesięcy, a każdy z nich miał 30 dni. Tydzień, podobnie jak nasz, miał siedem dni. Opóźnienia w stosunku do roku słonecznego nadrabiane były dodaniem 13 miesiąca. W kalendarzu zastosowano również 12-godzinną dobę, co oznacza, że 1 godzina babilońska to dwie nasze obecne godziny oraz 60-minutową godzinę.

To właśnie Babilończykom zawdzięczamy podział godziny i minuty na 60 równych części!

Kalendarz egipski

Został on stworzony przez kapłanów egipskich i był urzędowym kalendarzem obowiązującym w starożytnym Egipcie. Powstał na bazie kalendarza Babilończyków oraz obserwacji zjawisk przyrody, w tym głównie cyklu wylewu rzeki Nil.

Ten kalendarz również był podzielony na 12 miesięcy, a rok dzielił się na 3 czteromiesięczne pory roku: wylew Nilu, siew i żniwa. Za początek roku uważano datę 21 września, kiedy na niebie pojawia się gwiazda Syriusz.

Kalendarz grecki

Był to kalendarz księżycowy lub księżycowo-słoneczny. W starożytnej Grecji nie było jednak wspólnego systemu mierzenia czasu. Poszczególne państwa-miasta miały swoje własne kalendarze, które dość mocno się różniły - inne były nazwy miesięcy, rok zaczynał się od innej daty. Miały one również różne sposoby na dostosowanie roku księżycowego do słonecznego.

Kalendarz rzymski

Uznaje się, że pierwszy kalendarz rzymski stworzył sam legendarny Romulus. Początkowo rok rzymski (nazywany również rokiem Romulusowym) liczył sobie 304 dni podzielone na 10 miesięcy (4 miesiące po 31 dni i 6 miesięcy po 30 dni) i rozpoczynał się na wiosnę. Ponieważ taki rok był za krótki w porównaniu do otaczających cykli i pór roku, niezbędne było dodanie na koniec roku liczby dni wyrównujących tę różnicę.

Początek roku obchodzono 1 marca, dlatego nazwy miesięcy w większości języków Europy zachowują tę starożytną kolejność, co powoduje przesunięcie o dwa miesiące w stosunku do naszych obecnych miesięcy:

- wrzesień "*september*", czyli "siódmy",
- październik "*october*", czyli "ósmo",
- listopad "*november*", czyli "dziewiąty",
- grudzień "*december*", czyli "dziesiąty".

Kalendarz juliański

Został wprowadzony przez Juliusza Cezara około 45 roku p.n.e. Początek roku ustalono w nim na 1 stycznia, a rok trwający 365 dni podzielono na 12 miesięcy po 30 i 31 dni. Co czwarty rok miał liczyć 366 dni.

Kalendarz ten obowiązywał w Europie przez wiele stuleci - w Polsce do 1582 roku, w Rosji w latach 1700 - 1918, a w Grecji aż do 1923 roku.

Kalendarz gregoriański

Jest on używany **współcześnie**, a zastąpił kalendarz juliański. Wprowadzony został przez papieża Grzegorza XIII w 1582 roku. Wyrównał on różnicę między kalendarzem juliańskim a obiegiem Ziemi wokół Słońca. Zmodyfikowano tym samym sposób ustalania roku przestępnego - ustalono, że rok przestępny jest oznaczony liczbą podzielną przez 4, z wyjątkiem lat podzielnych przez 100 i niepodzielnych przez 400.

Przykładowo lata: 1700 oraz 2100 są zwykłe, mimo że wydawałoby się, że są przestępne, ponieważ są podzielne przez 4, ale są również podzielne przez 100, a nie są przez 400.

Wiesz już, że obecnie korzystamy z kalendarza gregoriańskiego, w którym rok podzielony jest tak jak wskazuje plansza poniżej.

Pory roku i miesiące z liczbą dni i oznaczeniami rzymskimi

PORY ROKU I MIESIĄCE

I	STYCZEŃ	- 31 DNI
II	LUTY	- 28 (29) DNI
III	MARZEC	- 31 DNI
IV	KWIECIEŃ	- 30 DNI
V	MAJ	- 31 DNI
VI	CZERWIEC	- 30 DNI
VII	LIPIEC	- 31 DNI
VIII	SIERPIEŃ	- 31 DNI
IX	WRZESIEŃ	- 30 DNI
X	PAŹDZIERNIK	- 31 DNI
XI	LISTOPAD	- 30 DNI
XII	GRUDZIEŃ	- 31 DNI

A teraz możesz sprawdzić co wiesz o kalendarzu rozwiązując kilka zadań.

Pomogą Ci w tym plansze z osią czasu oraz jednostkami kalendarzowymi zamieszczone poniżej oraz edytor do obliczania numeru porządkowego dnia roku.

Powodzenia !

[Oś czasu](#)

[Jednostki kalendarzowe](#)

[Edytor obliczania numeru porządkowego dnia roku](#)

[Zadanie 17](#) - Król Liczbus III urodził się w 92 roku, a zmarł w 191 roku. Wynika z t...

[Zadanie 21](#) - Jeśli wiemy, że I Kwadratolandzkie Matematyczne Mistrzostwa „Kwadratur...

[Zadanie 683](#) - Trzy skrzaty spędziły część ferii zimowych poza domem. Zakrzewek wyjec...

[Zadanie 701](#) - Kiedy spotkali się Mozart z Beethovenem, Mozart miał 31 lat i był w ro...

[Zadanie 863](#) - Wiek skrzata Chochlika to 5 lat, 7 kwartałów i 4 miesiące. Liczba świe...

[Zadanie 875](#) - Skrzat Zakrzewek ma urodziny w najkrótszym kwartale roku, który jednak...

[Zadanie 1038](#) - Skrzaty Tykuś i Wiciuś zadawały sobie nawzajem i na przemian „kalendar...

[Zadanie 1040](#) - Chochlik jest o 42 dni młodszy od Trójkaciaka. Jeżeli w 2012 roku urod...

[Zadanie 1044](#) - Najstarszy mieszkaniec Deltoigrodu urodził się 29 lutego 1920 roku. Do...

[Zadanie 1045](#) - W Trapezolandii doba jest o 10 minut dłuższa niż w Kwadratolandii. Wyn...

[Zadanie 74](#) - W lutym - miesiącu urodzin Zakrzewka - było 5 poniedziałków. Zakrzewek...

[Zadanie 302](#) - Na podstawie tabeli przedstawiającej czas pojawienia się człowieka na ...

[Zadanie 368](#) - Kwadratolandia to piękna kraina, gdzie wakacje trwają dłużej niż w Pol...

I jeszcze kilka zadań, w których oprócz znajomości kalendarza sprawdzisz również swoje umiejętności w liczeniu i logicznym myśleniu.

[Zadanie 32](#) - Smok Parabolus i jego najmłodszy syn mają razem 39 lat. Synek ma tyle ...

[Zadanie 274](#) - Ogrodnik królewski Kwadratolus Łodyga ma 46 lat, jego najstarsze dziec...

[Zadanie 865](#) - Na niebie nad Kwadratolandią w kolejnych miesiącach roku pojawia się i...

[Zadanie 880](#) - Smok Wielomianek potrafi wspaniale latać. W dni parzyste każdego miesi...

[Zadanie 373](#) - W 2008 roku Skrzat Zakrzewek obchodzi dwudzieste czwarte urodziny. Trz...

[Zadanie 1039](#) - „Przedwczoraj w środę powiedziałem, że za 3 dni będę mógł powiedzieć: ...

[Zadanie 1042](#) - Urodziny czterech skrzatów są w następujących dniach: 20 grudnia, 1 si...

[Zadanie 1041](#) - Największa możliwa liczba niedziel w roku to:...

[Zadanie 1043](#) - Piątka przyjaciół ma wspólny zwyczaj. Gdy wszyscy są na basenie, to ur...

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

ELITMAT
FIRMA EDUKACYJNO-WYDAWNICZA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

